

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните
Център за оценка на риска
по хранителната верига

Информация относно

инвазивния, чужд вид *Senecio brasiliensis* (Asteraceae), включен в списъка за предупреждения на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита

Европейската и средиземноморска организация за растителна защита (European plant protection organization - EPPO), през 2023 г., включи в списъка си за предупреждения (EPPO Alert List)¹ нов инвазивен, чужд вид *Senecio brasiliensis* (Asteraceae), чиито местообитания са обработваеми площи, изоставени пасища и ливади, крайпътни местности (пътища и железопътни линии), изоставени и запустели местности, влажни гори, покрай брегове на реки и езера, и др.

Видът *Senecio brasiliensis* (Sprengel) Lessing (бразилски спореж) известно като „Flor das Almas“, „Tasneirinha“, „Margaridinha“ или „Maria-Mole“ е тревисто многогодишно растение от семейство сложноцветни (Asteraceae), род спореж (*Senecio*).

Senecio brasiliensis (Asteraceae) – снимка Пауло Алвес

Видът се среща и под следните синоними: *Cineraria brasiliensis* Spreng, *Senecio amabilis* Vell, *Senecio cannabinifolius* Hook.& Arn, *Senecio megapotamicus* H. Buek, *Senecio tripartitus* DC.

Senecio brasiliensis е включен в EPPO Alert List във връзка с установяването му през 2021 г., на територията на Португалия (в зоната на пристанище Matosinhos).

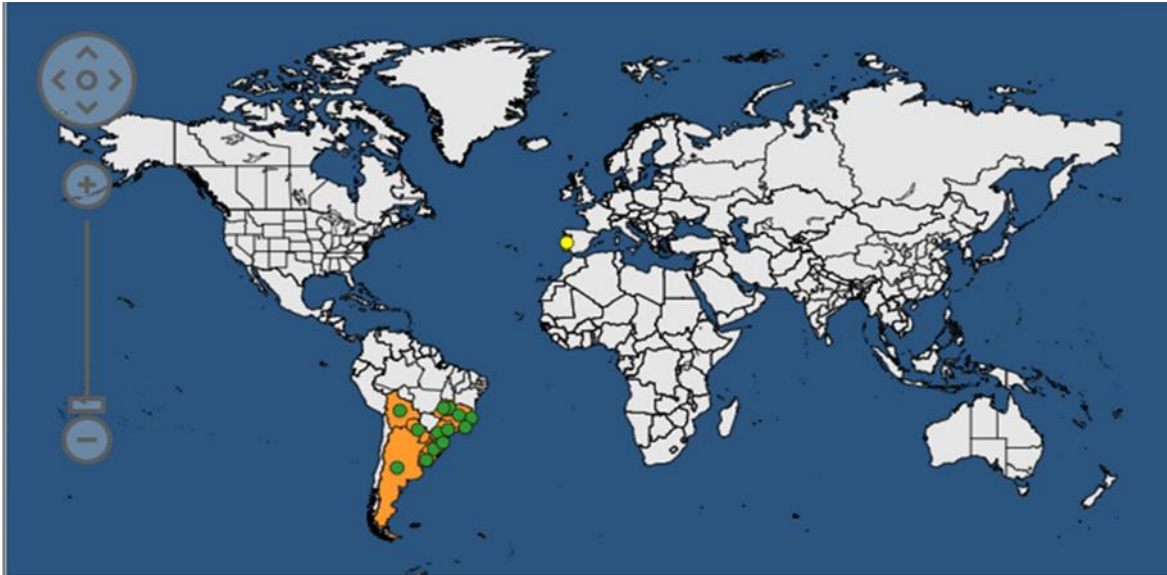
Видът *Senecio brasiliensis* е с произход от Южна Америка (Аржентина, Боливия, Бразилия, Парагвай и Уругвай).

¹ EPPO Alert List, https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/alert_list, Alert List сам по себе си не е списък на вредители, препоръчани за регулиране като карантинни вредители и не представлява препоръка за фитосанитарни разпоредби.

☐ Amber ☐ Green ☒ White

1618, гр. София, бул. „Цар Борис III“ № 136; тел. +359 2 427 30 56
<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

Извън естествения си ареал на разпространение *Senecio brasiliensis* е докладван от Съединените американски щати (Флорида, но е докладвано, че вече не присъства) и е записан като “случаен” в Обединеното кралство през втората половина на 19^{ти} век. В региона на ЕРРО натурализирана популация на *Senecio brasiliensis* е регистрирана в пристанищната зона на Matosinhos (окръг Порто, Санта Крус до Биспо), Португалия.

Глобално разпространение на *Senecio brasiliensis* към 2 септември 2021 г. (EPPO Global Database²)

Senecio brasiliensis е многогодишно тревисто растение. Стъблото му е изправено, гъсто облистено, с много разклонения. На височина достига до 100–200 cm. Листата са дълги 6–12 cm, приседнали, последователно разположени, пересто разсечени. Кошничките са събрани в щитовидно съцветие. Цветовете са ярко жълти. Външните (периферни) цветове са езичести, женски (+/- 12 на брой; с 4–5 mm дължина), разположени в един ред. Вътрешните цветове са тръбести, двуполови. Видът *Senecio brasiliensis* произвежда голям брой семена, които се разпръскват от вятъра. Известно е, че много видове от род *Senecio* имат голям и устойчив репродуктивен потенциал (голям брой семена).

В естествения си ареал на разпространение *Senecio brasiliensis* е докладван като икономически важен плевел в селското стопанство (обработваеми селскостопански площи).

В Португалия са регистрирани 10–20 растения от вида *Senecio brasiliensis*, в местообитания от различен тип. Намиран е не само във влажни гори (основно), но и в покрайнините на смесени насаждения, в крайпътни местности, в изоставени и запустели местности, където доминират ниски храсти и многогодишни треви.

² EPPO Global Database, <https://gd.eppo.int/taxon/SENBR/distribution>

Senecio brasiliensis (Португалия) – снимка Пауло Алвес

Вероятно, в региона на ЕРРО *Senecio brasiliensis* е въведен с внос на зърно или дървен материал, които са били замърсени със семената на вида, тъй като в Португалия, на пристанище Matosinhos са пристигали пратки от трупи от евкалипт, внос от Бразилия и Уругвай.

През 2021 г., в своя публикация³, Дана и др. учени от Испания, Португалия и Бразилия представят информация за направената от тях оценка на риска за вида *Senecio brasiliensis*. След като са изготвили анализ на екологичните характеристики на вида и пригодността на климата в Европа за установяването му, учените са направили извода, че *Senecio brasiliensis* има голям потенциал да стане инвазивен, чужд вид за Европа. Рискът от установяването и разпространението му в Европа са оценили като „висок“.

В процеса на проучването си, учените са констатирани, че в четирнадесет държави (Албания, Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Кипър, Франция, Гърция, Италия, Македония, Черна гора, Португалия, Словения, Испания и Обединеното кралство) климатичните условия са подходящи за установяване на вида. Това е над 25 % от територията на Европа.

В Южна Америка се съобщава, че *Senecio brasiliensis* има отрицателно въздействие върху селското стопанство. Този плевел може да замърси сеното, намалявайки неговата стойност. Видът образува гъсти популации, които имат потенциал да изпреварят развитието на местните растителни видове и културни растения. Съобщава се, че *Senecio brasiliensis* е

³ Dana et al. (2021), *Senecio brasiliensis* (Spreng.) Less. (Asteraceae), another potentially invasive alien species in Europe, *BioInvasions Records* 10(3): 521–536, <https://doi.org/10.3391/bir.2021.10.3.02>

алелопатичен⁴ вид и има способността да инхибира⁵ покълването на семената на другите растителни видове.

Смята се, че ако в бъдеще *Senecio brasiliensis* продължи да се разпространява на територията на Европа, той би могъл да окаже негативно въздействие върху местните растителни видове и екосистеми, и да влоши качеството на пасищата в региона на ЕРРО.

Контролът на големи популации от *Senecio brasiliensis* може да бъде труден, поради големия репродуктивен потенциал на вида, както и поради естественото разпространение на семената чрез вятъра.

Основна мярка за контрол на този инвазивен плевел е чрез физическото му унищожаване, но за да бъде успешен този метод е необходимо, всички части на растението да бъдат премахнати.

Значение за България

В България род *Senecio* (спореж) е представен от следните видове⁶: воден спореж (*Senecio aquaticus*), горски спореж (*Senecio nemorensis*), еруколистен спореж (*Senecio erucifolius*), карпатски спореж (*Senecio carpathicus*), обикновен спореж (*Senecio vulgaris*), панчичев спореж (*Senecio panicii*), пролетен спореж (*Senecio vernalis*), скален спореж (*Senecio rupestris*), слънчогледов спореж (*Senecio doronicum*).

Съгласно информацията от световната база данни на ЕРРО с последна актуализация от 2 септември 2021 г., не се съобщава видът *Senecio brasiliensis* да присъства на територията на България.

Потенциалните пътища за въвеждането на този вид в България са посредством внос на зърно или дървен материал, замърсени със семената на вида, внос от страни с наличие на плевела.

След евентуалното си установяване на територията на България, *Senecio brasiliensis* би могъл да се разпространи по естествен път чрез вятър, тъй като той е вектор за разпространение на семената.

Поради алелопатиата си и способността да инхибира покълването на семената на другите растителни видове *Senecio brasiliensis* би имал отрицателно въздействие върху местните растителни видове и екосистеми.

⁴ **Алелопатията** е биологичен феномен, при който даден организъм произвежда един или повече биологично активни вещества, които влияят на растежа, оцеляването и/или възпроизводството на други организми. <https://nauka.bg/alelopatiyata-element-ot-obshhata-stra/>

⁵ **инхибира** – потиска.

⁶ **Българската флора онлайн** <https://bgflora.net/families/asteraceae/senecio/senecio.html>, https://www.bgflora.eu/Genus%20Senecio%20L._BUL.html

Предвид гореизложеното, евентуалното навлизане и установяване на *Senecio brasiliensis* в България може да окаже отрицателно въздействие върху околната среда и да влоши качеството на пасищата в страната.

При обследване и съмнение за наличие на *Senecio brasiliensis*, е необходимо незабавно да се уведомят официалните органи. Ранното откриване би могло да помогне за управлението (обследване, прогноза и контрол) на този плевел в България.

Тъй като *Senecio brasiliensis* може да представлява заплаха за местните растителни видове и екосистеми, препоръчително е той да бъде наблюдаван в целия регион на ЕРРО, в това число и България.

Източник:

European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO), EPPO Alert List – last updated in 2023-04, *Senecio brasiliensis* (SENBR) - EPPO Global Database, https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/alert_list_plants/senecio_brasiliensis

*Други информации в областта на здравето на растенията, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Центъра за оценка на риска по хранителната верига - <https://corhv.government.bg/>
<https://corhv.government.bg/Здраве-на-растенията-с-31>*

Изготвил: Татяна Величкова, главен експерт,
Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОПХВ,
18.07.2023 г.